

שינון לחזרה

תמצית שקלא וטריא עם ביאורים והערות

[דף ו' ע"א - דף ט' ע"ב]

את מיוחדת לי, הרי את מיועדת לי ומלשון אשר לא יעדה' שהוא לשון קידושין באמה העכריה, הרי את עזרתי ומלשון יעשה לו עזר כנגדו, הרי את נגדתי ומלשון 'כנגדו' הנ"ל, הרי את עצורתי ומלשון עצרת; שתהא נספת עמי לבית, הרי את צלעתי ומלשון יובן את הצלע ויסגור בשר תחתנה' (בראשית ב, כא); תוס' ר"י הוקן, הרי את סגורתי ומלשון ייסגור בשר הנ"ל, הרי את תהתי ומלשון 'תחתנה' הנ"ל, הרי את תפושתי ומלשון 'לא נתפשה' (במדבר ה, יג), או ר"ל נתפסת עמי בבית; תוס' ר"י הוקן, הדין בכל הני לישני:

אם לא היה מדבר עמה מתחלה על עסקי קדושה ודאי אינה מקודשת. דמנא ידעה מאי קאמר לה ודאפילו אם נפשוט דהנך לישני הוו לשון קידושין, מ"מ כיון שאינו מבוררין לכל שהן לקדושין היכי מקדשא, הא לא ידעה מאי קאמר לה שתתרוצה להתקדש לו; עפ"י פירש"י. **אבל אם היה מדבר עמה תחלה על עסקי קדושה, ואחר כך נתן לה קידושין ואמר לה אחד מהני לישני, יש להסתפק אם הני לישני לקידושי קאמר לה, או דילמא למלאכה קאמר לה** ודאף שהיה מדבר עמה תחלה על עסקי קדושה, מ"מ כיון שאמר אח"כ בלשון שמשמטע שתבוא לעשות מלאכתו הרי גילה בדעתו שאינו הפץ לקדשה עכשו, ומסקינן בתיקו.

ואם אמר לה הרי את חרופת; לההוה אמונא הוי ליה לשון מבורר לקידושין שנאמר והיא שפחה נהרפת לאיש וסלקא דעתיה כמ"ד דקרא מיירי בחציה שפחה וחציה בת הורין דשייכי בה צד קידושין ומקודשת אפילו כשלא דיבר עמה על עסקי קדושה. אבל למסקנא לא הוי לשון מבורר לקידושין וכמ"ד דקרא מיירי בשפחה כנענית שאין קידושין תופסין בה

א. פירשנו לפי המצולל ברש"י (ד"ה במאי עסקין), דלוקא בהנך לישני דקא מינעיל לן אי הוו קידושין או לא, בזה הוה דאמרינן שאם לא היה מדבר עמה על עסקי קדושה ודאי אינה מקודשת, משא"כ אם אמר לה אחד מהני לישני דלעיל כגון הרי את מקודשת לי או הרי את ארוסתי וכו', ודאי מקודשת אף שלא היה מדבר עמה תחלה על עסקי קדושה, והטעם מפני שלשונות אלו מצורכין לקדושין, וכלהו נשי ידעי שכוונתם לקדושין, וכ"כ בתוס' ר"י הוקן ובמאירי והרשב"א שם בעל העיבור ועוד ראשונים. ועי' במאירי שמוסף שם הרשב"א, שם אמר צהני לישני שאינן מצורכין לקדושין ולא היה מדבר עמה על עסקי קדושה, אינה מקודשת אפילו אם האשה והעדים ציינו את הענין לשם קידושין, ואפילו הימה משודכת לו מקודם, מפני שצריך היה לפרש, וכיון שלא פירש נמצאו העדים תלויים בלב האיש והאשה ולא בשמיעת אוניהם וראיהם עיניהם [משא"כ בלשונות שהן מצורכין לקדושין הו"ל מפרש בהדין], ועי' עוד ברשב"א שם וכללהו שיה' לו גירסא אחרת ברש"י דה"ק.

מראי מקומות לתוספות

לבקשת רבים מבני החבורה הוספנו בגליונות השינון [שיפיש בעדה בתחילת כל שבוע לצייין כל דיבורי התוס' שמפרשים הגמ' [ואין בהם קושיות ועינים וכדו' משאר סוגיות השי"ס]. הוספה זו היא לתועלת הלומדים בלבד, שברצונם להוסיף באיכות הלימוד, אבל הבחינות ישארו על מכונם רק על הגמ' ופירש"י.

דף ו' ע"א: ד"ה עזרתי מהו, ד"ה משום שנאמר, ד"ה שכן ציהודה, ד"ה לא יהא לו עסק עמהן (עי' מהרש"א), ד"ה אפי' לא שמיע ליה.

דף ו' ע"ב: ד"ה אשה, ד"ה כשתצרכה, ד"ה דלרווח, ד"ה לצר מאשה.

דף ז' ע"א: ד"ה אם כן הו"ל, ד"ה וניפשמטו קידושין, ד"ה וזו ולקמה.

דף ז' ע"ב: ד"ה חציין צפרוטה וחציין צפרוטה, ד"ה חציין צפרוטה היום, ד"ה שמי צנומין, ד"ה צמך ופמך צפרוטה.

דף ח' ע"א: מד"ה מנא אמונא לה עד סוף העמוד.

דף ח' ע"ב: ד"ה מנה [עד ירצינו מיסין], מד"ה משכון עד סוף העמוד.

דף ט' ע"א: ד"ה הכ, ד"ה כל אשקי, מד"ה אע"פ עד סוף העמוד.

דף ט' ע"ב: ד"ה הן הן הדברים הנקנים באמירה.

[דף ו']

לשונות דמהני בקידושין, ודין אם קידשה ולא אמר כלום

* נתן קדושין לאשה ואמר לה הרי את אשתי או הרי את ארוסתי או הרי את קנויה לי, מקודשת, וכן אם אמר לה הרי את שלי או הרי את ברשותי או הרי את זקוקה לי, מקודשת, שכל אלו לשון מבורר לקידושין הן ובלבד שתאמר שהבינה הלשון שהוא לקידושין; תוס' ר"י הוקן ומאירי. והא דחלקינהו תנא לתרי בבא [מקודשת מקודשת' תרי זימני] ולא תנינהו כולהו כחדא, דשמעינהו תלת תלת וגרסינהו בדרך ששמעם.

וכן אם אמר הרי את לקוחתי מקודשת ושהוא נ"כ לשון מבורר לקידושין שנאמר 'כי יקח איש אשה'.

אבל אם אמר לה בלשון שאינו מבורר לקידושין [כפי שיש בהם משמעות לשון של קידושין אבל אינם מבוררין וידועין לכל שכוונתם לקידושין], כגון הרי

גליץ קנין תורה

אמרינן דלמלאכה קאמר לה שיהא מעשה ידיה שלה, דמה עבד כנעני דקני ליה גופיה כי אמר ליה הרי אתה לעצמך לגמרי קאמר ליה ואפילו להנשא לבת חורין, אשה דלא קני ליה גופיה לא כל שכן.

❖ **אין לי עסק בך, נסתפק בגמרא בנט שחרור אם לגמרי קאמר ליה ואפילו לשחרור גופו ומותר בבת חורין או דילמא למלאכה קאמר ליה, ופשיט דלגמרי קאמר ליה, מדמוצינו בברייתא [בדין המוכר עבדו לעבדים] לשון שטר שחרור אין לי עסק בך⁷.**

מוכר עבדו לעבדים

❖ המוכר עבדו [כנעני] לעובד כוכבים, קונסין אותו לפדותו מן העובד כוכבים ועד עשרה בדמיו, ועוד קונסין אותו דאחר שפודהו מהעובד כוכבים לא ישתעבד לו עוד אלא העבד יוצא לחירות והמסע בקנסות אלו הואיל והפקיעו מן המצוות, דעבד כנעני חייב במצות כאשה.

מיהו העבד צריך גט שחרור מרבו הראשון וכדי להתירו בבת חורין, דכמה שמכרו רבו לעבדים עדיין לא נפקע שעבודו, דהעובד כוכבים לא קנאו קנין הגוף, דכתיב 'מהם תקנו', אתם קנינן מהם ולא הם קונים מהם ולא הם קונים זה את זה, מלבד היכא שכתב לו רבו שטר [בשעה שמכרו להעובד כוכבים] דלכשתברח מלמנו [וכן העובד כוכבים, פי אם תוכל להמלט ממנו] אין לי עסק בך [דאז כיון שנפדה מן העובד כוכבים יוצא מיד לחירות וא"צ עוד גט שחרור מרבו הראשון].

מקדש במלוה

❖ המקדש אשה במלוה וכגון שהיתה חייבת לו דינר ואמר לה הרי את מקודשת לי באותו דינר שאת חייבת לי [א"י מקודשת] [דמדגמרינן קנין כסף קיהה קיהה משדה עפרון] [דכתיב ביה נתתי כסף השדה] בעינן שיתן לה מידי בשעת קידושין, וכיון דמלוה להוצאה ניתנה וכבר הן שלה ומעות אחרים היא חייבת לה, א"א לקדשה בדמי מלוה.

וכן אם הלוחה לה מתחילה ד' דינרין בתנאי שתשלם לו ה' דינרין לזמן פלוני, והשתא אמר לה התקדשי לי בזו החמישי, אינה מקודשת, דדמי למלוה ושאף בזו הזה כבר מחוייבת ועומדת ולא קא יתיב לה מידי לקידושין, ובלאו הכי הו"ל ריבית מעלייתא [ולא רק הרמת ריבית].

❖ אבל אם הלוחה לה מתחילה מעות [בלא ריבית], ואחר כך [כשהגיע זמן הפרעון והיה יכול לכופה שתפרענו] [מאירי בדעת רש"י, ע"ש] אמר לה הריני מאריך לך זמן ההלוואה והתקדשי לי בשכר הנאת פרוטה שאת היית נותנת לאדם שיפייסני להאריך זמן ההלוואה, מקודשת והשתא הוא דמקדשה בהנאת הך פרוטה. וכל שכן אם מחל לה כל המלוה ואמר לה התקדשי לי בהנאת מחילה זו דמקודשת, דהשתא הוא דקא יתיב לה הך פרוטה דהנאת מחילת מלוה.

ג. ולא דמי ליהרי את גת חורין דמהני בעבד ושפחה ולא מהני בנאשה ולא ילפינן אשה בקל ומומר מעבד, דשאיני מסס ללא מהני ק"ו כיון דלא שייך סס מירות בנאשה, ולא עביד ק"ו אלא מלשונות דשייכי הכל והכל [מוד"ה אשה].

ד. ועיין ברשב"א גסס הראב"ד דכל זה בנט שחרור, אבל גזי אשה לא עזי בגמרא כלל, דפשיטא להו דלגזי גט לאו כלום הוא, דאין לי עסק בך דומה לאיני אשך, וילפינן לעיל [דף 1] דלא מהני דמידי ושמה ולא שישלם את עצמו.

כלל, וא"כ הדין בלשון זה ככל הני לישני דלעיל שיש בהן משמעות קידושין אבל אינן מבוררין לקידושין, מלבד ביהודה שקורין לארוסה חרופה, דבמקום זה הו"ל לשון מבורר לאירוסין ומקודשת ואפי' כשלא דיבר עמה על עסקי קידושיה, כמו בשאר לישני דלעיל שהן מבוררין לקידושין, מאירי.

❖ וכל זה דוקא כשאמר לה אחד מלשונות הנ"ל [דאיכא למימר שחור בו ואינו הפין לקדשה עכשיו כנ"ל], אבל אם היה מדבר עמה על עסקי קידושיה ואחר כך נתן לה קידושיה ולא פירש כלום, לר' יוסי מקודשת [דאמרינן מסתמא לשם קידושין נתן והיא קבלתם לכך], ולר' יהודה אינה מקודשת עד שיפרש שנותן לשם קידושין. וכן בגירושין, אם היה מדבר עם אשתו על עסקי גיטה ואחר כך נתן לה גיטה ולא פירש; לר' יוסי מוגרשת ולר' יהודה אינה מוגרשת עד שיפרש.

מיהו נחלקו תנאי בשיטת ר' יוסי גופא; לרבי בעינן שיהיו עסוקין עכ"פ באותו ענין [ובדיבור הקידושין] עד שעת נתניה, דאי לאו הכי מנא ידעה מאי קאמר לה [דאע"פ שדברו כבר בכך, מ"מ כיון שפסקו אותו עסק ובשעת נתניה לא היו עסוקין בדיבור הקידושין מנא ידעה שלשם קידושין הוא נותנם לה שתתצוה, ולר' אלעזר בר"ש מקודשת אפילו אם אינן עסוקין באותו ענין ושפסקו מלדבר בקידושין ממש] כל שעדיין מדברים מענין לענין באותו ענין [ושמדברים מצרכי זיווגם, כגון כמה יש לך נדוניא וכמה שדות יש לך להתפרנס מהם].

לדינא אמר רב הונא אמר שמואל דהלכה כר' יוסי. ולכן הא דאמר רב יהודה אמר שמואל כל שאינו יודע בטיב [הלכות] גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם [וליהוין דיין בדבר, שמה יתיר איסור ערוה וזהו עיוות שאינו יכול לתקן], היינו אפילו אם לא שמוע ליה הא דהלכה כר' יוסי [ודגם דין זה שכיחא שיהא אדם נותן גט או קידושין לאשה ואינו מפורש, והדיין צריך לידע שהלכה כר' יוסי (רש"י). ואתי לאשמעינן דאדם שנתמנה אגיסין וקידושין צריכין אנו להודיעו הא דרב הונא אמר שמואל שלא יכשל בה כיון דשכיחא [תוד"ה אפי'].

[דף ו:]

לשונות של גט אשה ושטר שחרור

❖ **הרי את בת חורין, בגט אשה** [פי' שכתב לאשתו לשון זה בגט (רש"י) דבדיבור בעלמא ממילא אינה מוגרשת (תוס' ר"י הוקן)] **לא אמר ולא כלום** [שאין זה לשון גירושין, דגם כשהיא תחתיו הרי היא בת חורין], אבל בעבדו ושפחתו הוי שחרור.

❖ **הרי את מותרת לכל אדם, בגט אשה מוגרשת** [ולשון גט הוא לאשה שמתירה לכל מי שהיתה אסורה לו על ידו], אבל בעבדו ושפחתו לא אמר ולא כלום [שאינו לשון שחרור דשפחה, דאי בת חורין משהו לה אינה מותרת לעבדים].

❖ **הרי את לעצמך, בעבדו ושפחתו תניא בהדיא** דזה גופו של גט שחרור, וילפינן מיניה קל והומר לגט אשה שמוגרשת [ולא

ב. ובראש"ד הטעם מפני שהתמה לכל אדם אינו מליי בגט בלנד אלא בטעילה שאחר גט.

גלין קנין תורה

[דף ז.]

קידושין ומכירה מדין ערב או עבד כנעני

✦ קידושי כסף היינו שהבעל יהיב לה כסף או שוה כסף לשם קידושין, מיהו לפעמים מקודשת ע"י קנין כסף, אף באופן שלא הגיע כסף לידה, או באופן שהבעל לא הוציא כסף מידו. ויש בזה ד' דינים:

(א) אשה שאמרה לאדם תן מנה לפלוני ואקדש אני לך ונמצא שהבעל הוציא מנה כדי לקנותה אבל האשה לא קיבלה כלום להקנות עצמה לו¹ **מקודשת** והיינו אם בשעה שנתן המנה לאותו פלוני יאמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מנה שאני נתן לפלוני, רש"י ושאר ראשונים. וילפינן לה מדין ערב, דאף על גב דמעות שהמלוה נתן ללוה לא הגיעו לידו של ערב מכל מקום קא משעביד נפשיה² (בההוא הנאה דקא מהוימן ליה למלוה שנתן ממונו לאחר מפני שהוא ערב, והנאה זה השיבא ככסף), האי איתתא נמי אע"ג דלא מטי הנאה ושל המנה עצמה³ לידה קא משעבדא ומקניא נפשה (בההוא הנאה דיהיב מנה לפלוני כדיבורה, דהנאה זו שייא לה פרוטה; תוס' ר"י הוקן ורישב"א).

(ב) אמר לה אדם הילך מנה (משלן) והתקדשי לפלוני והוא היה שלוחו של אותו פלוני לקדשה אלא שמקדשה בשלו⁴ **מקודשת** ואע"ג דהבעל שהאשה נקנית לו לא הוציא כסף מידו כדי לקנותה, שכן מצינו **בעבד כנעני שפודין אותו אחרים בכמונם והוא קונה את עצמו ויוצא לחירות** ואף על גב דלא חסר איהו בהאי ממונא מידו⁵.

(ג) אשה שאמרה לאדם תן מנה לפלוני ואקדש אני לו ונמצא שהבעל לא הוציא כלום כדי לקנותה (ואדרבה עוד קיבל כסף בשבילה), והאשה ג"כ לא קיבלה כלום⁶ **מקודשת** ואף זו כשיאמר לה בשעת נתינת הרי את מקודשת לי בהנאת אותו מנה שנתן לי פלוני במצותך; מאירוי, וילפינן לה מדין שניהם⁷ וערב ועבד כנעני, דערב משעבד עצמו למלוה אף דלא מטי מעות לידה, והוא הדין האשה מקנה נפשה אף שהמנה לא הגיע לידה⁸, ועבד כנעני קונה

ואפקעינהו רבנן לקידושין מינה. וכן ברשב"א והרב"ן הביאו שיש גורסים כן בגמרא לבר מלשה גזירה שמא יאמרו אשה נקנית בחליפין. מיהו ברש"י משמע דמעיקר הדין לא קנה ולא משום גזירה, וכן נראה מגירסת הגמ' שלפנינו 'לפי שאין אשה נקנית בחליפין, ועי' ברשב"א שמפרש סברתו, דאע"ג דהאי לא חליפין נינהו, מ"מ כעין חליפין נינהו, פי' דהא לית לה הנאה לאיתתא במתנה זו כעין חליפין, וכל שאין לה הנאה אינה מתקדשת בו דלא מקניא ביה נפשה, ואע"ג דלפטר דמתהניא ביה צוה פרוטה בין נתינה לחורה, מ"מ אינו לאו בהנאה זו מקדשה אלא בגופו של מנה, ומנה נתן לחורה נמלא כי מהדר ליה במלא מיקדשא.

ד. מה שהדגיש רש"י שהוא היה שלוחו של אותו פלוני, משום דבכה"ג לא צעין שהבעל יהיה שם בשעת נתינת הכסף ויאמר לה הרי את מקודשת בכסף שנתן לך פלוני שתקדשי לי [כמו דצעין כן דין הקדוש וכן דין שאמר זה ע"ש], אלא כגוי במה שאומר לה השליח שתקדשי לפלוני במנה זו שאני נתן לך, אבל אם לא היה שלוחו של פלוני לקדשה צעין שיהא שם אותו פלוני ויאמר בשעת נתינה הרי את מקודשת לי במונא מנה שפלוני נתן לך בשבילי (רשב"א ומאירי).

ה. ואף שביארנו לעיל עפ"י ד' תוס' ר"י הוקן והרישב"א דהטעם דמהני מדין ערב הוא כיון דמטי לה הנאה מיניה במה דיהיב מנה לפלוני כדיבורה, והא הכא אדם אחר הוא שנתן מנה לצעלה עפ"י דיבורה ולא זה שמקדשה. מ"מ גם הכא י"ל, דכיון דע"י שזה קיבל הכסף נשלם רצונה והשתתפה שיתן לו כסף עפ"י דיבורה, הו"ל כאלו הוא גרס לה הנאה זו. וכן מנואר ברשב"א (פי' מה' אישום הכ"ה) שמתחילה כותב דין ערב [מן דינר פלוני ואקדשתי אתי לך] ומבארה

אבל כי מקדש לה בעיקר דמי ההלואה לאו מידי יהיב לה שכבר הם ברשותה והם שלהו. ואין זה ריבית גמור ודהא לא קץ לה מידי ולא מידי שקיל מינה⁹ ומכל מקום אסור לעשות כן מפני הערמת ריבית.

מתנה על מנת להחזיר

למסקנת הגמרא קסבר רבא, שהנותן מתנה לחבירו על מנת שיחזירה לו שמה מתנה, ובלבד שלבסוף החזירו [שאם אינו מחזירו הו"ל גזל למפרע]. ונפקא מינה לכמה דינים:

במכר, שבא לקנות קרקע (ודנקנה בכסף) ואמר למוכר הילך דינר לקנייתו על מנת שתחזירה לי, קנה. **בפדיון הבן**, שאמר לכהן הילך חמש סלעים לפדיון בני על מנת שתחזירם לי, והחזירם לו, בנו פדוי. **באתרוג** (ביום ראשון דבעינן שיהא לכם ולא מן השאלה), אם אמר לחבירו הילך אתרוג זה על מנת שתחזירה לי, נמלו והחזירו יצא, ואם לא החזירו לא יצא (דהוה ליה גזל למפרע). **בתרומה**, שאמר לכהן הילך תרומה זו שהפרשתי על מנת שתחזירה לי, והחזירה לו, יצא הישראל ידי נתינה (והרי הוא שלו ויכול למוכרה לכהן אחר בדמי תרומה והדמים חולין בידו, שהתרומה קדושה בקדושת הגוף בכל מקום שהיא ודמיה מותרין). מיהו בתרומה אסור לכהן ליטלה על דרך זה, מפני שנראה ככהן המסייע (ולישאל) בבית הגרנות (כדי שמתוך סיועו יהא הישראל נתן לו תרומותיו, והתורה אמרה (במדבר יח, לא) 'חלף עבודתכם' ולא חלף שכרכם (בכורות דף כו:)), וכל העושים כן חיללו ועליהם הכתוב אומר שהתם ברית הלוי, ואף הכא נראה שבשכר זה שהכהן מחזיר התרומה להישראל יתן לו הישראל שאר תרומותיו.

אבל הנותן לאשה פרוטה לשם קידושין על מנת שתחזירה לו, אינה מקודשת, לפי שאין אשה נקנית בחליפין (והאי לחליפין דמי כקנין סודר, דאינו אלא אוהו בו ומחזירין¹⁰).

ה. בתום (ד"ה דלחיות) הקשו דכיון שהבעל היה צריך ליתן לה פרוטה לשם קידושין וע"י דלחיות לה זימנא לא נתן לה כלום הוי כאלו נתנה לו פרוטה ממש, וא"כ הו"ל רבית גמור ולא רק הערמת רבית. וברישב"א י"ש בדרי רש"י, דאגר נטר לא מיסטר אלא בשנותן הלוה למלוה ממון, אבל זו אינה נותנת לו ממון, ואם מפני שמקנה לו ענמה, הרי הוא קונה ארון לענמו, ורק משום דמחוי לענמה כרבים אסור לעשות כן מפני הערמת רבית, עכ"ל, וכן משמע מלשון רש"י. ובתום ר"י הוקן תיך באופן אחר, דשאני נותן רבית שאין לו הנאה במה שנותן, משא"כ אשה זו יש לה הנאה נתינת גופה דבעלה מייד במזונותיה ובכמה דברים, משו"ה גבי אשה לא הוי רבית גמורה, וכע"ז כתב ברשב"א שאין כאן רבית גמורה הו"ל והנאה מגעת לשניהם, ע"ש.

ו. במחילת הגמרא מובא מימרא דרבא דצמכר לא קנה וצאשה אינה מקדשת וצפדין הבן אין בניו פדוי, ודוקא בתרומה י"ל ידי נתינה אלא שאסור לעשות כן. ומקשה הגמרא ממה נפשך, דאי קסבר רבא מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה אפילו בצולוה נמי, ואי קסבר לא שמה מתנה אפילו תרומה נמי לא, ועוד דרבא צענמו אמר לענין אתרוג דשמה מתנה. לכך מסיק רב אשי דבצולוה קני לבר מאשה לפי שאין אשה נקנית בחליפין, ועיין ברשב"א, דרב אשי לאו סברא דנפשיה בלחוד קאמר וכאלו לחלוק על מימרא דרבא, דאם כן אכתי חיקשי רבא דרבא, אלא רב אשי קאמר דודאי כי איתמר דרבא הכי איתמר, דבצולוה קנה לבר מאשה, אלא ששמע השומע וטעה, והיינו כוונת רב הונא בר נתינה שאמר לרב אשי דהכי אמתין משמיה דרבא כוונת.

ז. בתום (ד"ה נגה) הוכיחו דע"כ לאו חליפין גמור הוא, אלא מדרבנן הוא דלא הוו קידושין לפי שדרך העולם להחזיר חליפין, לכך כעין חליפין דמו ואחי למימר אשה נקנית בחליפין,

קנין תורה גליון

חציו, אלא כוונתו שהרשות בידו לישא עוד אשה אחרת.

« אבל אם אמר לה **חצייך מקודשת לי**, אינה מקודשת, דהוה ליה כאילו אמר לה התקדשי לי ולאחר, ואיתתא לבי תרי לא חויה. ואין לומר שתתפשט קדושתה בכולה וכמו דאמרינן לקמן במקדיש אבר של בהמה, כיון דאיכא דעת אחרת [דהיינו האשה] חשובה כמותו שמעכבת בדבר [שהרי לא נתרצית אלא לחציה, לפיכך אף שהוא כוון לכולה, היא לא כיוונה אלא לחציה, ואין דיבורו תפוס בה להתפשט בכולה].

– האומר **רגלה של** [בהמה] **זו עולה**, יש אומרים שנעשית כולה עולה, ויש אומרים דכיון שהקדיש אבר שאין הנשמה תלויה בה אין הקדושה מתפשט בכולה ולא נעשה כולה עולה. אבל אם הקדיש אבר שהנשמה תלויה בה כולי עלמא מודים שקדושתה מתפשט בכולה ותהא כולה עולה.

והיינו דוקא בבהמה שכולה שלו [דאין מי שמעכב על ידו מלהתקדש, לפיכך יש בה במאמרו לפשוט בכולה], אבל **בהמה של שני שותפין** ואחד מהן הקדיש חציה, אין הקדושה מתפשט בכולה על פיו, דאיכא דעת אחרת שמעכב בה, והואיל ולא נקדש אלא חציה אינה ראויה ליקרב. ואפילו אם חזר ולקח חציה השניה והקדישה, קדושה אבל אינה קריבה [והואיל ובתחלת הקדישה לא נראית ליקרב], אלא תמכר ויקרב אחרת בדמיה. ואם המיר אותה בבהמה אחרת תמורתה כיוצא בה [שאינה קריבה, דמכה קדושה דהויה באתה].

ושמעין מזה תלת: (א) בהמה שנדחת בחיים דהויה דיהוי גמור [ואף על גב דהדר מיחזו, אידהו לעולם משום דיהוי מעיקרא, ולאפוקי ממיד שאין דיהוי אלא בשחוטין אבל בעלי חיים שנדהו חוורים ונראין, דלדידיה קריבה הך בהמה כשהזר ולקח חציה]. (ב) דהוי מעיקרא [ושמעולם לא היתה ראויה ליקרב אלא מיד בתחילת הקדישה נדחתה] הוי דהוי [לאפוקי ממיד שאין דיהוי אלא בנראה ונדחתה]. (ג) יש תורת דיהוי אפילו בדבר שאינו קדוש אלא לדמיו [וכגון זו שמתחלה לא היתה ראויה ליקרב לחצאין, וע"כ לא הקדישה אלא לדמיה שתמכר ויקדשו דמי חציה, ואפילו הכי חל עלה תורת דיהוי לדחות מעל המזבח לעולם, ולא אמרינן דאין דיהוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב].

[דף ז:]

עוד בדין קדושין לחצאין

לפי מה דנקמינן שהאומר לאשה חצייך מקודשת לי אינה מקודשת, נסתפק רבא בעוד ד' אופנים של קידושין לחצאין:

(א) אמר לאשה הרי את מקודשת חצייך בחצי פרוטה, וחצייך בחצי פרוטה; מי אמרינן דכיון שאמר לה חצייך בחצי פרוטה פסקה למילתיה [והוה ליה כמקדש לחצאין שאינה מקודשת], או דילמא נתכוין לקדשה כולה בפרוטה אלא שהוא מונה והולך [וחצייך בחצי פרוטה וחצייך השני בעוד חצי פרוטה, ורישא דמילתא כשאמר חצייך בחצי פרוטה אמסקנא נמי קאי ולא לחצאין הוא].

עצמו אף דלא קא חסר ולא מידי, והוא הדין הבעל קא קני לה אף דלא קא חסר ולא מידי.

(ד) אשה שאמרה לאדם הילך מנה ואקדש אני לך; להחיה **אמינא** מקודשת בכל גוונא על ידי קנין אגב [שקונה ממנה המנה וקונה אותה אגב], אבל בגמרא מקשה דנמצא נכסים שיש להן אחריות [דהיינו אדם שהוקש לקרקעות דכתיב והתנחלתם אותם לרשת אהויה] **נקנין עם נכסים שאין להם אחריות** [דהיינו ממטלטלין] ע"י קנין אגב [שמוכר או נותן לו קרקעות ומטלטלין, וזה מושך המטלטלין והקרקעות קנויים לו במשיכת המטלטלין], ואנן נקמינן דדוקא נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות [שצריך לקנות הקרקע באחד מן הדברים שהקרקע נקנה בהן, כגון כסף או שטר או חוקה [דהיינו נעל וגדר ופרץ כל שהוא] והמטלטלים נקנים אגב], אבל להיפך לא אמרינן אגב. **למסקנת הגמרא** אינה מקודשת אלא באדם חשוב [שאינו רגיל לקבל מתנות], דבהחיה הנאה דקא מקבל מתנה מינה [והנאה זו שוה פרוטה שהאשה היתה מתרצה לתת פרוטה לאדם שופייסנו לזה לקבל הימנה מתנה] גמרה ומקניא ליה נפשוה [ואף בזה צריך לומר לה בשעת שנותנת לו המנה הרי את מקודשת לי בהנאת מה שקבלתי מתנה ממך; מאירי].

« גם **בדיני ממונות** [כשאחד מוכר שדהו לחבירו על ידי קנין כסף, וסתם קנין כסף היינו שהלוקח נותן כסף למוכר], אפשר לקנות מדין ערב [וכגון שאומר המוכר להלוקח תן הכסף לפלוני ושדי מכורה לך בו] או מדין עבד כנעני [שאומר אדם להמוכר הילך מנה ותהא שדך מכורה לפלוני] או מדין שניהם [שאומר המוכר לאדם תן מנה לפלוני ותקנה לו שדי בו].

וצריכא לאשמעינן תרוייהו [ודבין בקידושין ובין בממונא קניו, דאי אשמעינן בקידושין הוה אמינא דדוקא בקידושין מהני כיון דאיתתא ניהא לה [ולחיות נקנית] בקנין כל שהוא [ואפילו בטובת הנאה בעלמא] וכדאמר ריש לקיש טוב למיתב טון דו [פ"י בגופים שנים, בעל ואשתו, אפילו אם אינו לה אלא לצוות בעלמא] מלמיתב ארמלו, ואי אשמעינן ממונא הוה אמינא דדוקא בממונא מהני כיון דאיתיהיב למחילה [שאדם רשאי למחלו], לכך צריכא תרוייהו.

קידושין לחצאין

« אמר לאשה התקדשי לי לחציי, מקודשת, אף על גב דכתיב בתורה 'איש' ולא חצי איש, שאין כוונתו לומר שאין לו בה אלא

ע"ד הרי"ז הוקן והריטב"א ח"ל "ואמר לה הרי את מקודשת לי כהנא מתנה זו שנתתי על פיך", וא"כ כותב דין דהכא ח"ל, "וכן אם אמרה לו מן דינך לפלוני מתנה ואמתקדש לו, ומתן לו, וקדשה אותו פלוני ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו שקבלתי ברצונך הרי זו מקודשת", וכ"מ במאירי, וע"ע בס' חמדת שלמה כ"ן.

י. בגמרא איתא סתמא 'וכן לענין ממונא, וברש"י מבאר דגם בממונא קונה הן מדין ערב והן מדין עבד כנעני והן מדין שניהם. ועיין ברשב"א וריב"א ועוד ראשונים שדייקו מדברי רש"י דדוקא הוי תלת מימרי קמאי קונים בממונא כמו בקידושין, אבל מימרא רביעאה דרצא דהילך מנה ואיקדש לך דאוקימנא ליה בלדס חשוב, בממונא לא קני, שאם אמר מוכר ללוקח הילך מנה ושדי מכורה לך לא קנה אפילו בלדס חשוב. ומבאר הריטב"א הטעם, שלא אמרו קן אלא בקדושי אשה שהיא רואה נכסוהי אדם משויב ויש לה שמי הנאות, הנאת קבלת המתנה והנאת נשואין, אבל בעלמא לא, ועיין ברשב"א שמבאר באופן אחר.

גלין קנין תורה

(ב) האומר לחבירו בתך ופרתך בפרוטה; מי אמרינן שכוונתו לומר בתך בחצי פרוטה ופרתך בחצי פרוטה ואינה מקודשת, או דילמא כוונתו לומר בתך בפרוטה ופרתך במשיכה ודמדיע ידע דבכציר מפרוטה לא מקדשהו.

(ג) האומר לחבירו בתך וקרקעך בפרוטה; דאפילו אם תמצי לומר דכשאומר בתך ופרתך בפרוטה מקודשת, דילמא שאני התם דאיין פרה נקנית בכסף ונע"כ כוונתו לומר פרתך במשיכה אבל הכא דקרקע נקנה בכסף כוונתו לומר בתך בחצי פרוטה וקרקעך בחצי פרוטה, או דילמא גם הכא כוונתו לומר בתך בפרוטה וקרקעך בחזקה וכשאחזיק בהו. ומסיק בכלל הני ספיקות בתיקו.

שומא בשוה כסף

♦ המקדש את האשה בשיראי (בגדים של משי) ולא שמאום תחלה כמה הוא שוה:

אם הזכיר לה סך שווין, כגון שאמר התקדשי לי בחמשים זוז והרי לך אלו בדמיהם, ונמצאו שאינן שוים חמשים זוז, לכו"ע אינה מקודשת דהא לא שווו (דעל דעת חמשים ירדה ונמצא הוי טעות למפרע).

אם אמר שהן שוים חמשים זוז וכן נתברר אחר כך שהיו שוין חמשים (מיהו לא שמאום בקיאים קודם לכך); **לרבה** מקודשת כיון שלבסוף נתברר שבאמת היו שוים חמשים. **לרב יוסף** אינה מקודשת, דכיון דאיתתא לא בקיאה בשומא לא סמכה דעתה ושהיו שוין כמו שאמר לה, ואינה מקודשת עדיין עד שתשום אותן ותראה שבאמת הן שוים²¹.

אם אמר לה התקדשי לי בהן כמו שהן ואפילו בכל דהו; **ללישנא קמא** כולי עלמא מודי דלא צריכי שומא ומקודשת ודהא בציר מפרוטה ודאי לא שוו וסמכה דעתהו. **ללישנא בתרא** גם בזה פליגי; **לרבה** מקודשת שהרי ניהא לה אפילו בכל דהו, **לרב יוסף** אינה מקודשת ואע"כ דסמכה דעתהו, דכיון דמרבין ומהלן דשוה כסף קונה כמו כסף, בעינן דוקא שיהא השוה כסף דומיא דכסף, דהיינו שיהא קצוין ערכו.

[דף ה.]

לפי הלישנא בתרא (דאפילו במקדש בכל דהו מצריך רב יוסף שומא דבעינן מידי דקיי"ן דומיא דכסף) **מביא רב יוסף ראייה מודתניא** (בעבד עבדיו) מכסף מקנתו בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים, ואי אפשר לפרש דלא מקנה בהו כלל דהא מרבינן מודכתיב 'לפיהן ישיב גאולתו' (והוי מצי למכתב 'לפיהן גאולתו') לרבות שוה כסף ככסף ולענין פדיון העבד מרבו, וכיון דמיפרוק ביה איקניו נמי מקנה ביה דכתיב גאולתו מכסף מקנתו, וגם

יג. עיין תוס' ר"י הוקן דלף לרב יוסף היינו רק שיכולה לחזור צה אע"פ ששמו אותה ונמצאו שהן שוים חמשים כיון שמתחילה לא חל הקידושין, אבל אם שמו ולא חזרה צה ודאי מקדשת, דה"ל כמאן דלמר התקדשי לי צה לאחר שמשומי אוקן.

(ב) אמר לה חציך בפרוטה וחציך בפרוטה; אם תמצי לומר לעיל דפסקה למלתיה, הכא ודאי פסקה למילתיה. אבל אם תמצי לומר מונה והולך הוא, דילמא דוקא התם אמרינן הכי כיון שאמר **חציך בחצי פרוטה** (וכיון דחצי פרוטה לאו בר תפיסה הוא מסתבר שמונה והולך הוא וכוונתו לקדשה כולה בפרוטה) **מה שאין כן הכא** שאמר **חציך בפרוטה פסקה למילתיה** (ולא היה תחילת דיבורו אלא לחציה שמעיה לומר שמקדשין לחצאין ע"י פרוטה ואינה מקודשת), או דילמא כל ביומיה מונה והולך הוא (הואיל ובדעתיה לגמרו היום²²).

(ג) אמר לה חציך בפרוטה היום וחציך בפרוטה למחר²³; אם תמצי לומר לעיל דפסקה למלתיה, הכא ודאי פסקה למלתיה. אבל אם תמצי לומר כל ביומיה מונה והולך הוא, מי אמרינן דהכא שאני דכיון שאמר לה למחר (ולא הוי כולה באותו היום) פסקה למילתיה, או דילמא כוונתו דקדושין מתחלו מהאידינא ומגמר לא ניגמרו עד למחר.

(ד) אמר לה שני חציך בפרוטה (דבכח"ז ליכא למימר מונה והולך הוא, דלא שייך מונה והולך אלא כשעושה שני דיבורים לחלק מניינא, משא"כ הכא דדיבור אחד אמר); **מי אמרינן שמקודשת** (ואע"כ דליכא למימר מונה והולך הוא) **כיון דבחד זימנא קאמר לה** (והוי כאילו אמר כולך בפרוטה), או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל (מלבד היכא דאיכא למימר מונה והולך הוא, וכיון דהכא לא שייך לומר מונה והולך אינה מקודשת; תוס' ר"י הוקן וריטב"א), ומסיק בכלל הני ספיקות בתיקו.

קנין כסף בשוה פרוטה

♦ נסתפקו אמוראי כמה ספיקות, בהא דנקטינן (לכית הלל לעיל מתני' דף ב.ו.) דקנין כסף הוא לכל הפחות בשוה פרוטה:

(א) הנותן לחבירו פרוטה ואומר שני בנותיך לשני בני בפרוטה (ומיירי שבניו הם גדולים ועשאוהו שליח לקדש אשה בשבילם); **מי אולינן בתר הנותן והמקבל והאיכא נתינה של שוה פרוטה,** או דילמא בתר המקדש והמתקדשת אולינן ואין כאן פרוטה לכל אחד.

יא. עיין באירי דמלשון זה של רש"י מנואר דלא בעינן שיאמר הכל בפעם אחת 'חציך בפרוטה וחציך בפרוטה', אלא אפילו אמר תחילה רק חציך בפרוטה לחוד מקודשת, כל שמוסף לומר שנית 'חציך בפרוטה' במשך אותו היום. וכמו המאירי דכתב מנואר להיפך דבעינן לומר הכל בפעם אחת, וכנראה כוונתו לתוס' ד"ה חציך בפרוטה היום וחציך בפרוטה למחר "כך אמר לה בפעם אחת", וס"ל למאירי דגם נתינת דהכא שאמר הכל בזהו היום ס"ל לתוס' דבעינן שיאמר הכל בפעם אחת. וכ"כ הרי"ב"א ח"ל, "בעי רבא חציך בחצי פרוטה וכו' חציך בפרוטה וחציך בפרוטה, פי' ונתן לה שתי הפרוטות ביחד אלא שמונה והולך חציך בפרוטה וחציך בפרוטה, אבל אם נתן לה מתחילה חצי פרוטה או פרוטה ואמר לה חציך מקודשת לי וחזר ונתן חצי פרוטה או פרוטה ואמר חציך האחרת מקודשת לי, הדבר פשוט דפסקה למילתא ואינה מקודשת כלל".

יב. עיין לעיל דבס' התוס' דמיירי שאמר הכל בפעם אחת, וזמאירי שהוצא לעיל משמע דלרש"י גם הכא לא בעינן שיאמר בפעם אחת אלא מונה והולך עד למחר, ור"ע דהכא להדיא משמע מלשון הגמ' דלומר הכל היום ולא למחר, מ"ש ש"כ קאמר לה קדושין ממחלו מהאידינא ומגמר לא ניגמרו עד למחר", וכן דייק הרי"ב"א, ור"ע.

קנין תורה גליון

אלעזר הריי זו מקודשת [פי' מיד כשנותן לה הדינר, ואינה יכולה לחזור בה; תוס' ר"י הו"ק] וישלים¹², דכיון שאמר לה מנה ויהב לה דינר כמאן דאמר לה על מנת דמי, וכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי.

להישנא קמא יש חילוק בין מנה שתם למנה זו; אם אמר מנה שתם מקודשת בכל גזונא ובלבד שישלים כנ"ל. אם אמר לה התקדשי במנה זו אין הקידושין חלין עד שתקבל את כולו, לכך כל זמן שלא קבלה את כולה ואפילו בדינר האחרון, או שנמצא מנה חסר דינר, או שנמצא ביניהם דינר של נחשת וכגון דיהביה ניהליה בליילא [ולא הכירתו] או דאשתכח ליה ביני זוזי [ולא הכירה בו מתחילה שהיה מעורב ביניהם], בכל אופנים אלו יכולים שניהם לחזור בהן כל זמן שלא קבלה את כל המנה¹³. אבל אם נמצא ביניהם דינר רע, דהיינו דנפיק על ידי הדחק, הרי זו מקודשת אלא שיחליף ואותו דינר שיכולה להוציאו בלא מורח.

לרב אשי גם במנה שתם לא אמר ר' אלעזר דמקודשת וישלים [ואינה יכולה לחזור בו] אלא כשאמר התקדשי לי במנה ולא נתן אלא דינר [ודראי לשם קידושין קבילתיה ועל מנת שישלים כנ"ל], אבל אם אמר לה התקדשי לי במנה והיה מונה והולך, אפילו במנה שתם יכולים שניהם לחזור בהן עד שיתן לה כל המנה, כמו במנה זו.

[דף ח:]

❖ **אמר לאשה התקדשי לי במנה ולא נתן לה מנה אלא הניח לה משכונ עליה, אינה מקודשת, דמנה אין כאן ומשכונ אין כאן** [ולא המנה הנגיע לידה ולא המשכונ נתן לה במתנה להיות שלה דנימא שוה ככסף ככסף, הלכך אין לה על המשכונ כלום].

אבל אם קדשה במשכונ דאחרים [שהיה בידו, וקדשה בחוב שיש לו עליו] מקודשת, שהמשכונ עצמו קנוי לה, כדיליף ר' יצחק דבעל חוב קונה משכונ [ושנתן לו הלווה] מדכתיב ולך תהיה צדקה, דאם אינו קונה צדקה מנין.

– **בני רב הונא בר אבין קנו שפחה כנענית בסכום איזה פרוטות של נחושת** [ודעבד כנעני נקנה בכסף], **ולא היה בהדייהו סכום**

אין לפרש דמיירי בדלית בהו שוה פרוטה דאם כן אפילו כסף נמי לא, אלא על כרחך מיירי בשוה כסף ששוה פרוטה אבל לא קציץ דמיה, וקאמר שאינו קונה בתבואה וכלים אלא בדקייץ.

– **רבה דוחה ראייתו, דאיכא לפרש הברייתא בב' אופנים אחרים: (א) בתורת כסף הוא נקנה [ובין שנותנין עליו כסף בין שוה כסף ואפילו בדלא קייץ, אבל דוקא כשקונה בתורת דמים] ואין נקנה בתורת תבואה וכלים דהיינו חליפין. (ב) לרב נחמך דסבירא ליה פירות לא עבדי חליפין צריך לפרש באופן אחר, דמיירי בדלית בהו שוה פרוטה, ורבותא קמ"ל דהו"א דוקא בכסף פחות משוה פרוטה אינו קונה, אבל בתבואה וכלים הואיל ומזומנין ליהנות מהם גמר ומקני נפשיה אף בפחות משוה פרוטה, קמ"ל דגם בתבואה וכלים בעינן שוה פרוטה דוקא.**

לפי הלישנא קמא¹⁴ [דדוקא כשהזכיר סך שוין כגון המשים זוהי היא דבעינן שומא בדלאו הכי לא סמכה דעתה] **מביא רב יוסף ראייה מהא דתניא [בפדיון הבן] שאם אמר [ישראל לכהן] עגל זה לפדיון בני או טלית זה לפדיון בני לא אמר כלום, אבל אם אמר עגל זה בה' סלעים לפדיון בני או טלית זה בה' סלעים לפדיון בני בנו פדוי, ובודאי לא מיירי כשבאמת אינו שוה ה' סלעים דאם כן מה מהני כשאמר 'בה' סלעים' וכי כל כמיניה, אלא על כרחך מיירי בשוה ה' סלעים ואפילו הכי ברישא לא אמר כלום הואיל ולא נישומו מתחלה.**

– **רבה דוחה ראייתו, דלעולם איכא למימר דמיירי בדלא שוי ולכך ברישא אין בנו פדוי, ואפילו הכי כסיפא בנו פדוי דמיירי דקביל כהן עילויה ולומר אני שם אותו לעצמי ואקבלו בכך, וכי הא דרב כהנא דשקיל סודרא בפדיון הבן אף שלא היה שוה ה' סלעים שאמר לדידי חזי לי ה' סלעים.**

מיהו אמר רב אשי דדוקא רב כהנא היה יכול לומר לדידי חזי לי כיון דגברא רבה הוא [ולא אזיל בגילוי הראש] ומכעני ליה סודרא ארישיה, אבל בשאר בני אדם דלא קפדי אסודרא לא מהני אם יאמרו לדידי חזי להו [דהיישנן להערמתו] אלא בעינן דוקא חמש סלעים או בשויהן ממש¹⁵.

המקדש במנה ונתן רק מקצתו

האומר לאשה התקדשי לי במנה ונתן לה דינר, אמר רבי

¹² עיין תוס' ר"י הו"ק ועוד ראשונים דדוקא היא אינה יכולה לחזור בה, אבל הוא יכול לחזור בו, וא"כ אם לא השלים המנה אינה צריכה גט שהרי לא השלים מנאו. מיהו הבאירי ס"ל דגם הוא אינו יכול לחזור בו, אלא שאין הקדושין נגמרים עד שישלים כל המנא, ואין המקבל יכול לטופו להשלים, ונמצא שהבעל צידו להתעבד שלא לקיים ויעמוד המעשה בתלייה עד שיתקיים המנא אבל אין צידו לחזור, והאשה אין צידה לא חזרה ולא עכוב.

¹³ כן מצאנו ברש"י [ד"ה השמא במנה סתם וד"ה במנה זו], שאין חילוק צ"מנה זו' בין אם מונה והולך ועדיין לא השלים כל המנה, או שנתן לה כל המנה ונמצא חסר דינר או שנמצא ציניהם דינר של נחושת, דמתרומיהו חלין הקידושין כשישלים לנסוף, אלא דעכשיו כל שעדיין לא השלים יכולים שניהם לחזור. מיהו עי' ברשב"א דס"ל, דדוקא כשהיה צידו מנה שלם ואמר לה התקדשי במנה זו, ואמ"כ מונה והולך, או כל זמן שלא הספיק ליתן לה כל המנה הרשות ציד שניהם לחזור, אבל אם היה מנה שצידו חסר דינר ואמר לה התקדשי לי במנה זו, אינה מקודשת כלל, דהא התקדשי במנה זו קאמר ואין כאן מנה, דומיא דאמר לה שוה חמשין ואינו שוה חמשין, ולא מהני מה שישלים אח"כ עוד דינר, ע"ש וצריב"א וצמאירי.

¹⁴ יד. גמג' איתא צ' פעמים 'אמר רב יוסף מנא אמינא לה, ועיין בתוס' [ד"ה מנא] ונתום' הרא"ש, דרביה ראשונה הוא לפי הלישנא בתרא דאפילו כשאמר בכל דהו בעינן שומא, אבל רביה שניה שמינא מפדיון הבן לא היו אלא לפי הלישנא קמא, דאי ללישנא בתרא מנ"ל דבעינן מידי דקין, דילמא שאני הכא לזרין שומא ולא סמכה דעתיה.

¹⁵ פו. אבל עי' רשב"א דאפשר היינו דוקא בטלית שאין דרכן של בני אדם להתמקד בו אלא תלמידי חכמים שאין הולכין בגילוי הראש כלל אלא בטלית נאה כטליתן של ת"מ [וכך בשאר אדם שאומר לדידי חזי לי הו"ל טהא הערמה], אבל בשאר דברים כל האדם שוה והכל אומרים לדידי שוה לי, דאפשר להכין הוא ואין כאן הערמה של כלום, וכן כמז בתום ר"י הו"ק וצריב"א.

גלין קנין תורה

אמרה ליה מדאורייתא חיובי מחייבת לאצולן (ולא נתרצית בקדושין), ומסקינן בתיקון.

ודוקא בכלב שלה אמרינן דמוקדשת ודאיין עליו חיוב להאביל את כלבה אבל היא צריכה להאכילו, לכך כשאמרה לו שיתנהו לכלב שלה בודאי נתרצית לקדושין, אבל אם אמר לה התקדשי לי בכבר ואמרה לו תנהו לעני, אינה מוקדשת אפילו בעני הסמוך עליה, שיכולה לומר לו כי היכי דמחייבנא ביה אנא הכי מחייבת ביה את (ולא נתרצית לקדושין).

[דף ט.]

אשה ששאלה מאיש שיתן לה איזה דבר ושלא בתורת קידושין; תודיה הב, בין במידי דאכילה ובין מידי דשתיה ובין שאר מילי, ואמר לה (בלשון שאלה) אי יהבינא לך מוקדשת לי, ואמרה לו הבה מיהבה או (במידי דשתיה ואמרה ליה) אשקיי אשקיינ או (במידי דאכילה כגון התוא דהוה קא שדי תמרי ואמרה ליה) שדי מישדא, אינה מוקדשת ושלא נתרצית לוקח לשם קדושין, אלא כוונתה לומר לא תשחק בי בדברים אלה, תוס' ר"י הקוזן.

ואם לא כפלתה לדיבורה אלא אמרה הב אשקי ושדי, לרבינא מוקדשת, ורב סמא בר רקתא אמר תגא דמלכא (פ"י שבועה הוא, כלומר שנשבע בתגא דמלכא (רשב"א)) דאינה מוקדשת, והלכתא אינה מוקדשת.

הלכתא (בפלותה רבה ורב יוסף אם שיראי צריכי שומא או לא) דשיראי לא צריכי שומא וכרבה, והלכתא בר' אלעזר (דאמר לעיל (דף ט.) שאם אמר לאשה התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מוקדשת וישלים), והלכתא כרבא אמר רב נחמן ושאם אמר לה התקדשי במנה ונתן לה משכון עליה אינה מוקדשת דמנה אין כאן ומשכון אין כאן.

קידושי שטר

בשטרי בקידושין כותב הבעל (שהוא 'הקוח') לאבי הנערה (שהוא 'המוכר') על הנייר או על החרס אף על פי שאין בו שוה פרוטה, בתך מוקדשת לי או בתך מאורסת לי או בתך לי לאנתו. אבל בשטרי מכר כותב המוכר להלוקח שדי מכורה לך. ויש בזה כ' דרכים לבאר החילוק שביניהם:

(א) **הבא מעניינא דקרא** דבבעל תלה רחמנא מדכתיב כי יקח איש אשה¹, והתם מעניינא דקרא דבמוכר תלה רחמנא; להוהוה אמינא היינו מדכתיב במכר ז'מכר מאחותו, והא דכתיב 'שדות

הקצוב ונתנו במקומו חתיכה של כסף (בתורת משכון). לבסוף נתייקרה השפחה והמוכרים רצו לחזור בהם, ואמר רב אמי שיכולין לחזור, דפריטי שהתנו ליתן אין כאן, הלכך גם נסכא (שהוא רק משכון) אין כאן (להיות במקומו לקנות).

אופנים דלא סמכה דעתה לקדושין

אמר לאשה התקדשי לי במנה ונמלתו וזרקתו לפניו (במקום שאינו אבדו) אינה מוקדשת, דהא קאמרה ליה שקיל לא בעינא. ואפילו אם זרקתו בפניו לים או לאור או לכל דבר האבוד אינה מוקדשת, ולא אמרינן דכיון דמחייבא בהו (ולשלם לו אם לא נמלתם בתורת קדושין) קדושי קדיש נפשה והא דקא עבדה הכי סברא איבדקיה להאי גברא אי רתחנא הוא או לא, קא משמע לן שזרקתה בפניו לומר שאינה רוצה בקידושין.

אמר לאשה התקדשי לי במנה ואמרה תנם לפלוני אינה מוקדשת וזאינו דומה לתן מנה לפלוני ואקדיש אני לך (לעיל דף ט:) דמוקדשת מדין ערב, דהתם אידי קאמרה ליה מעיקרא, אבל כאן משטת היא בו כלומר תן מעותך לאחרים. ולא מיבעיא פלוני דלא מקרבא דעתה לגביה למיתבה ליה במתנה, אלא אפילו אם אמרה תנם לאבא או לאביך דמקרבא דעתה לגביהו, לא אמרינן דבמתנה יהיביתיה ניהליהו וגמרה וקדשה נפשה, אלא משטת היא בו ואינה מוקדשת.

אבל אם אמרה לו על מנת שיקבלום לי אבא או אביך, מוקדשת, ולא רק באבא ואביך דסמכה דעתה עליהו דעבדי שליחותיה, אלא אפילו אם אמרה על מנת שיקבלום פלוני (שאינו קרוב שלה) נמי סמכה דעתה עליה דעביד שליחותיה וכי מקבל להו הוה שלוחה ומקדשה.

אמר לאשה התקדשי לי במנה ואמרה לו תנם על גבי סלע; בסלע שאינו שלה אינה מוקדשת, אבל בסלע שלה מוקדשת ושחצרו של אדם קונה והרי הוא כמו שקבלתו². ואם היה הסלע של שניהם מסיק הגמרא בתיקון.

אמר לאשה התקדשי לי במנה ואמרה לו תנהו לכלב אינה מוקדשת וזאינו לשון ריבוי וכאילו אמרה לו הפסידהו, אבל אם היה כלב שלה מוקדשת. ואם היה כלב ריבוי אחריה (לנושכה) יש להסתפק (אפילו בכלב שאינו שלה), דילמא בההוא הנאה דקא מצלה נפשה מיניה גמרה ומקניא ליה נפשה (ומה שאמרה תנהו לכלב לשון ריבוי הוא), או דלמא מוצי

יח. כן פירש"י דעממא דבסלע שלה מוקדשת מטעם דחצרו של אדם קונה. מיהו בתום (ד"ה טז) הקשו דלפ"י דמשום קנין אחינן עלה קשה מאי קא ציעא בסלע של שניהם, הא פשיטא שאינו קונה כיון שהוא חצר של שניהם כדאמרינן במס' ז"ב דחצר של ב' שותפין כשמודד על הקרקע אינו קונה. לכן פירשו המוס' דהכא אינו תלוי בקנין חצרה, אלא בסמיכת דעת וכסדר הגמרא לפני זה, וקאמר דבסלע שאינו שלה לא סמכה דעתה משא"כ כשהסלע שלה סמכה דעתה, וצעי כשהסלע של שניהם אי סמכה דעתה או לא (וכ"כ בתוס' ר"י הוקן דבסלע שאינו שלה לא לשון ריבוי הוא אלא כאלו אמרה לו הפסד מעותיך, משא"כ בסלע שלה לשון ריבוי הוא כלומר היסס נכסות, ובסלע של שניהם קא ציעא הואיל והמקום של שניהם האם נמלית לקדושין או לא).

יט. ואע"ג דהאי קרא דקידושי כסף כמיב ומה ראה מימי מינה לקידושי שטר, מיכן הרישב"א דאיכא למימר דאף דגמרינן קידושי כסף מקיחה קיחה, מ"מ עיקר ליגנא דיקח איש' משמע כי יקנה אשה בכל ענין שיהא, ומדויקא דפשיטיה דקרא נקטינן דקנין זה בלוקח תלוי רחמנא בין בשטר בין בכסף, ולמעוטי היכא דיהבנא לה אידיה וקדשתיה דלא הוה קדושין כדאיחא לעיל (דף ט:). ובתום 'הרא"ש כתב דמשמע ליה לאשווי כל קימות להדדי, דמוילאם ויהימא ילפינן דקידושי שטר אימנאו בכלל כי יקח הילכך כולנו בלוקח מלנה רחמנא, וכ"כ הרמב"ן.

גליץ קנין תורה

מקודשת, וגם הם ילפינן מדכתיב ויצאה והיתה מקיש הוייה ליציאה, ודורשין מה בגירושין בעינן דעת מקנה דהיינו הבעל [שמקנה האשה בגפו זה לעצמה ופוטרה ממנו, ובעינן שיכתוב מדעתו דכתיב וכתב לה] אף בקידושין בעינן דעת מקנה דהיינו האשה [שהיא מקנה עצמה לו].

– תניא אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניה; לרב פפא ורב שרביא [דס"ל דבעינן דעתה] איכא לאוקמי בשטרי אירוסין ונשואין ממש, ולרבא ורבינא [דס"ל דלא בעינן דעתה] יש לומר דמירי בשטרי פסיקתא [דהיינו התנאים שביניהם וממון שפוסקין זה לזה], דאמר רב גידל אמר רב שאם דיברו ביניהם ופסקו ממון זה לזה ועמדו וקדשו, הרי הן נקנים באמירה בלא שום קנין [ודבהיה הנאה דקא מתהתני אהדי גמרי ומקני], ואשמועינן שאין העדים רשאים לכתוב עליהם שטר אלא מדעתם [ודניחא להו שתהא כמלוה על פה ולא כמלוה בשטר].

קידושי ביאה

♦ רבי יליף דביאה קונה מדכתיב [כי יקח איש אשה] ובעלה, ור' יוחנן יליף לה מדכתיב [כי ימצא איש שוכב עם אשה] בעולת בעל.

– ר' יוחנן לא ניהא ליה לילף דביאה קונה מזובעלה, דאי מהתם הוה אמינא שאין אשה נקנית עד דמקדש [בכסף] והדר בעיל [וכדכתיב תחילה 'כי יקח' דהיינו כסף והדר 'זבעלה', אבל כסף לחוד וכן ביאה לחוד אינן קונים], והא דאמר רחמנא דנערה בתולה המאורסה [וששכב איש עמה] עונשה וקשה היכי משכחת לה דאם קידשה בכסף וגם בא עליה הרי היא בעולה ולא בתולה [ודוקא בתולה היא בסקילה משא"כ בעולה בהנך כשאר אשת איש] ואם קידשה בכסף ולא בא עליה הרי אמרינן שאינה נקנית עד דקדיש והדר בעיל [הו"א דמירי באשה שקידשה בשטר, דשטר ודאי גומר ומכנים [בלא בעילה] כמו שגומר להוציאה מבעלה, קא משמע לן 'בעולת בעל' דביאה לחוד קונה [וא"כ על כרחך גם 'כי יקח' דיליף בג"ש קידה קידה לקנין כסף, אגמרינן דבכסף לחודה מיקדשה, דאי עד דמקדש ובעיל כסף מאי מהני, דהא ביאה קונה אפילו בלא כסף].

ור' יוחנן יליף מזובעלה דדוקא אשה נקנית בביאה ולא אמה עבריה, דהוה אמינא נילף מדכתיב [באמה העבריה] 'אם אחרת יקח לו' הקיש הכתוב אמה עבריה לאשה ומה אשה מיקניא בביאה אף אמה עבריה מיקניא בביאה, קמ"ל זבעלה דדוקא אשה מיקניא בביאה.

– רבי [דמיבעי ליה קרא דזבעלה ללמד דביאה קונה] יליף דין זה [דאמה העבריה אינה נקנית בביאה] מדהוי מצי למיכתב 'זבעל' וכתב 'זבעלה' שמע מינה תרתי [דביאה קונה באשה, ושאינו קונה באמה עבריה]. ועוד ילפינן מהאי קרא, מדהוי מצי למיכתב 'או בעלה' וכתב 'זבעלה', שמע מינה דדוקא קידושין המסורין לביאה הוו קידושין, אבל קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין [ובגון האומר לשתי אהיות שמקדש אחד מהן ולא אמר איזה מהן מקדש, דלא הוו קידושין הואיל ואין ראויין לביאה, שהרי אינו יודע איזו מהן אשתו ואיזו מהן אהות אשתו שהיא כבדת].

בכסף יקנו צריך לומר דקרינן ביה יקנו. אבל הגמרא מקשה דגם בקידושין כתיב 'את בתי נתתי לאיש הזה' [הרי דבאי הנערה תלה רחמנא שמוכרה לבעל] ונימא דקרינן ביה 'כי יקח'. לכך מסיק [ולהאיבעית אימא] דזוביני תלייה רחמנא בהדיא במוכר מדכתיב [גבי שטר זביני שכתב הנמאל לירמיהו כשקנה ממנו השדה] ואקח את ספר המקנה ואלא מוכר כותב שדי מוכרה לך ונתנו ביד הלוקח^{כא}.

(ב) הלכתא נינהו ולמשה מסיני, דזוביני המוכר כותב השטר ובקידושין הבעל כותב השטר] ואסמכניהו רבנן אקראי.

♦ המקדש אשה בעודה נערה [ושעדיין היא ברשות אביה לקדשה] כותב בשטר בתך מקודשת לי או בתך מאורסת לי או בתך לי לאינתו, ומוכר השטר לאביה, או היא יכולה לקבל השטר מדעתו של אב.

משבגרה [וכבר יצאה מרשות אביה] כותב בשטר הרי את מקודשת לי או הרי את לי לאינתו או הרי את מאורסת לי, ומוכר לה השטר, או אביה יכול לקבל השטר מדעתה [פי' שאמרה לו לקבל].

[דף ט:]

♦ שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה [פי' שנכתב לשם אשה אחרת ונמלך ליתנו לאשה זו], מתחילה בעי ר' שמעון בן לקיש האם מקשינן הויות [קידושין] ליציאות [וגירושין], מה בגירושין צריך לכתוב הגט לשמה ודכתיב וכתב לה, לשמה אף מקדש בשטר צריך לכתוב שטר לשמה, או דילמא הויות להדדי מקשינן, מה כשמקדש בכסף אינו צריך לצייר צורת הכסף או להתיכו לשמה, אף כשמקדש בשטר לא בעינן לשמה. בתר דבעיא הדר פשטה דהוייה ליציאה מקשינן מדכתיב ויצאה והיתה.

♦ שטר אירוסין שכתבו לשמה אבל שלא מדעתה [שלא נמלך בה קודם הכתיבה אלא אחר שכתבו הודיעה וקבלתה, ובגדולה קאי, והוא הדין בקטנה ונערה כשכתבה שלא מדעת אביה]: לרבא ורבינא מקודשת, דכתיב ויצאה והיתה להקיש הוייה ליציאה, מה בגירושין כותבין גט לשמה אבל שלא מדעתה [שהרי על כרחיה היא מתגרשת] אף בקידושין אם כתבה לשמה ושלא מדעתה מהני. לרב פפא ורב שרביא אינה

כ. עי' בתוס' ה"א"ש דלף דהסם מייירי בקנין כסף, וכסף ודאי בלוקם תליא מילתא שעי' הכסף שהוא נותן הוא קונה השדה ומאי פריך משס לקדושי שטר, י"ל דאסיפיה דקרא קא סמך דכתיב 'זכמוז כספר ותמוס' ומשמע דלפי' כתיבת שטר תליא בקונה. ומשני קרי ציה יקנו, כלומר אסיפיה דקרא קרי יקנו, אכל ישא דקרא איירי כפשטיה.

כא. לכא' ז"ע דלכתי הדרא קושיית הגמ' לזכותא דגם בקידושין כתיב אמ צמי נתמי וכו' וגם שדות בכסף יקנו וכו' כלעיל. ומ' בעצמות יוסף, דקרא ד'ומכר מלחחמו' אינו מצורר שהמוכר הוא הכותב, וגם קרא ד'אם צמי נתמי' גם כן אינו מצורר, דאפשר דאם צמי נתמי היינו עם הקנין שקונה אותה בעלה, לכך אם היה מדמיק בפסוק שדות בכסף יקנו דקרינן ציה יקנו רק מכת הפסוק ומכר מלחחמו שאינו מצורר, היה קשה להכי נמי נדמוז בקידושין דקרינן כי יקח וכו' מכת הפסוק אם צמי נתמי, אכל השמא משני דדוקא הכא קרינן ציה יקנו משום דאית לן קרא מפורש צהדיא ולקח את ספר המקנה, מה שאין לנו גבי אשה קרא מפורש, ולהכי לא דמקינן צמי יקח איש כלל.

גליץ קנין תורה

עושה אותה בעולה אלא לענין קמלא, אבל לא לענין קנס ודמיו שבא עליה אחר כך בשאינה ארוסה משלם קנס המשים כסף כדין מי שבא על הבתולה. **ורבנן** פליגי על רבי, וסבירא להו דגם לענין קמלא אין אחר עושה אותה בעולה שלא כדרכה, לכך **בתולה שבאו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה** ושכולן באו עליה שלא כדרכה; **לרבנן** כולם בסקילה, ולרבי הראשון בסקילה וכולם בחנק.

וקרא ד'בעולת בעל' ודר' יוחנן דריש מיניה דביאה קונה, אבל לרבי הוי מיותר דכבר דריש דביאה קונה מדכתיב ובעלה) **מיבעי ליה לרבי לאשמועינן דדוקא בעלה עושה אותה בעולה אפילו ואם בא עליה שלא כדרכה; בין לענין קמלא** ושם בא עליה אדם אחר עונשו חנק כמו בשאר אשת איש ולא סקילה) **ובין לענין קנס** (שהמאנס או המפתה אותה אח"כ בשאינה ארוסה אינו משלם המשים כסף כמו בבא על הבתולה), אבל אדם אחר שבא עליה שלא כדרכה אינו

שאלות ותשובות לחזרה

שאלות

- א. האומר לאשה הרי את הרופתי, האם הוי ודאי לשון של קידושין או לא?
- ב. לא היה מדבר עמה על עסקי קידושיה ואמר לה 'הרי את מקודשת לי', מה דינה?
- ג. לא היה מדבר עמה על עסקי קידושיה ואמר לה 'הרי את לקוחתי', מה דינה?
- ד. לא היה מדבר עמה על עסקי קידושיה ואמר לה 'הרי את מיוחדת לי' ואו שאר לישני דקא מיבעיא לן, מה דינה?
- ה. היה מדבר עמה על עסקי קידושיה ונתן לה קידושין ושתק, מה דינה?
- ו. היה מדבר עמה על עסקי קידושיה ונתן לה קידושין ואמר לה 'הרי את מיוחדת לי' ואו שאר לישני דקא מיבעיא לן, מה דינה?
- ז. כתב לאשתו או לעבדו ושפחתו 'הרי את בת חורין' או 'הרי את מותרת לכל אדם' או 'הרי את לעצמך', האם הוי גמ' ושחרור או לא?
- ח. עבד שמכרו רבו לעכו"ם וברח ממנו, מה דינו?
- ט. המקדש אשה במלוה, מקודשת או לא? ולמה?
- י. אם הלוח לה תחלה ארבעה זווים בחמישה וקידשה עכשיו בזווי החמישית, מקודשת או לא? והאם מותר לעשות כן?
- יא. קדשה בהנאה דארווח לה זמן ההלוואה, מקודשת או לא? והאם מותר לעשות כן?
- יב. הקונה קרקע ע"י קנין כסף ונותן הכסף להמוכר במתנה על מנת להחזיר, קנה או לא? ומה הדין כשמקדש אשה במתנה על מנת להחזיר?
- יג. הנותן תרומה לכהן על מנת שתחזירה לו, מה דינו, ולמה?
- יד. נתן מנה לפלוני ואקדש אני לך, או 'הילך מנה והתקדשי לפלוני', או 'נתן מנה לפלוני ואקדש אני לו', מה דינה ומנלן?
- טו. אמרה לו 'הילך מנה ואקדש אני לך', מה דינה, ולמה?
- טז. האומר לאשה התקדשי לי לחצי, או חציך מקודשת לי, מה דינה, ולמה?
- יז. האומר רגלה של זו עולה, הוי כולה עולה או לא?
- יח. בהמה של שני שותפין שהקדיש חציה וחזר ולקחה והקדישה, מה דינה? ואיזה הלכות ילפינן מזה?
- יט. במה גרע כשאומר 'חציך בפרומה וחציך בפרומה' מכשאומר 'חציך בחצי פרומה וחציך בחצי פרומה'?
- כ. במה גרע כשאומר 'חציך בפרומה היום וחציך בפרומה למחר' מכשאומר סתם 'חציך בפרומה וחציך בפרומה'?
- כא. 'שני חציך בפרומה מהו', מה הן צדדי האיבעיא?

גליץ קנין תורה

- כב.** האומר לחבירו שתי בנותיך לשני בני בפרומה, מה הסברא לומר שהן מקודשין?
- כג.** 'בעי רב פפא בתך ופרתך בפרומה מהו, מה הן צדדי האיבעיא?
- כד.** ההוא גברא דאקדיש בשיראי בלא שומא: מה הדין בדאמר לה חמושין ולא שווי חמושין? ומה הדין בדאמר לה בכל דהו?
- כה.** 'בכסף מקנתו, בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים, האי תבואה וכלים היכי דמי?
- כו.** 'עגל זה לפדיון בני אין בנו פדוי, עגל זה בחמש סלעים בפדיון בני בנו פדוי, מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא?
- כז.** אמר לה התקדשי לי במנה סתם ונתן לה רק דינר, או היה מונה והולך ונמצא חסר דינר, מה דינה? ולמה?
- כח.** אמר לה התקדשי לי במנה זו ונמצא מנה חסר דינר, מה דינה? ומה הדין כשנמצא בהן דינר של נחושת או דינר רע?
- כט.** קידשה על ידי 'משכון, באיזה אופן אינה מקודשת ובאיזה אופן מקודשת? ומאי שנא?
- ל.** התקדשי לי במנה ונמלתו וזרקתו לים, או זרקתו לפני, מקודשת או לא?
- לא.** התקדשי לי במנה ואמרה תנם לאבא או לאביך או לאדם אחר, או אמרה על מנת שיקבלום אבא או אביך או אחר, מה דינה?
- לב.** התקדשי לי במנה ואמרה תנם על גבי סלע; באיזה אופן ודאי מקודשת, באיזה אופן אינה מקודשת, ובאיזה אופן מסיק בתיקו?
- לג.** התקדשי לי במנה ואמרה תנהו לכלב; באיזה אופן ודאי מקודשת, באיזה אופן אינה מקודשת, ובאיזה אופן מסיק בתיקו?
- לד.** התקדשי לי במנה ואמרה תנהו לעני הסמוך עליה, מה דינה, ולמה?
- לה.** אשה שביקשה מאדם איזה דבר, ואמר לה אי יהיבנא לך מיקדשת לי, והשיבה לו 'הבה מיהבה' או 'הב', מה דינה?
- לו.** שטר זביני מי כותבו, ושטר קידושין מי כותבו, ומאי שנא?
- לז.** האם יש שינוי בנוסח השטר בין קידושי נערה לקידושי בגרות? ולמי צריך למסור השטר בקידושי נערה ובגרות?
- לח.** 'בעי ר' שמעון בן לקיש שטר אירוסין שכתבו שלא לשמה מהו, תבאר צדדי האיבעיא, ואיך נקמינן לדינא?
- לט.** כתבו לשמה ושלא מדעתה, מקודשת או לא? ולמה?
- מ.** מהיכן ילפינן דאשה מיקניא לביאה?
- מא.** להוהו אמינא דכסף אינו קונה לחוד אלא עם ביאה, נערה המאורסה דאמר רחמנא בסקילה היכי משכחת לה?
- מב.** בא עליה אדם אחר שלא כדרכה, דינה כבתולה או כבעולה? (לרבי, לרבנן)
- מג.** לרבי: איזה ג' דברים ילפינן מקרא 'ובעלה', ואיך דריש כולוהו מחד קרא?

תשובות

- א.** להוהו אמינא הוי לשון קידושין בכל מקום, דכתיב והיא שפחה נחרפת לאיש וזכמ"ד והכתוב מדבר בחצייה שפחה וחצייה בת חורין דשייכי בה צד קידושין, למסקנא לא הוי קידושין אלא ביהודה שכן קורין לארוסה חרופה [ואבל ליכא למילף מקרא דאתיא כמ"ד דבשפחה כנענית הכתוב מדבר שאין קידושין תופסין בה].
- ב.** מקודשת, דהני לשונות ידועין לכל שהן לקידושין וגם היא ידעה מאי קאמר (עפי" רד"ה במאי עסקינן, ושאר ראשונים בדעת רש"י).
- ג.** מקודשת, דלמסקנא הו"ל גם כן ודאי לשון של קידושין [כמו הרי את מקודשת] דכתיב כי יקה איש אשה.
- ד.** אינה מקודשת, דמנא ידעה מאי קאמר לה.
- ה.** אם לא היו עסוקין כלל באותו ענין לכו"ע אינה מקודשת. אם היו עסוקין לר' אלעזר בר' שמעון מענין לענין באותו ענין, ולרבי אם היו עסוקין באותו ענין ממש; לר' יוסי מקודשת, ולר' יהודה אינה מקודשת עד שיפרש לשם קידושין.

גליץ קנין תורה

- ו. בעיא דלא איפשטא האם הני לישני לקידושי קאמר לה או דילמא למלאכה קאמר לה, ומסיק בתיקו.
- ז. **הרי את בת חורין**, באשתו אינה מגורשת בעבד ושפחה הוי שחרור. **הרי את מותרת לכל אדם**, באשתו מגורשת בעבד ושפחה לא הוי שחרור. **הרי את לעצמך**, בין באשתו ובין בעבד ושפחה הוי גמ ושחרור.
- ח. יוצא לחירות אבל צריך גמ שחרור מרבו הראשון, הוי כשכתב לו רבו [כשמכרו להעבדים] דלכשתברח ממנו אין לי עסק בך.
- ט. אינה מקודשת, דבעינן שיתן לה מידי בשעת קידושין ומלוה להוצאה ניתנה וכבר הן שלה.
- י. אינה מקודשת כמו במלוה, וגם הוי ריבית מעלייתא.
- יא. מקודשת, ואין כאן איסור גמור [דלא קין לה מידי ולא מידי שקל מינה] אבל אסור לעשות כן מפני הערמת ריבית.
- יב. במכר קנה, דמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה, אבל בקידושין אינה מקודשת דדמי לחליפין ואין אשה נקנית בחליפין.
- יג. יצא ידי נתינה, אבל אסור לעשות כן מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות.
- יד. ככולם מקודשת; 'תן מנה לפלוני ואקדש אני לך' מדין ערב, 'הילך מנה והתקדשי לפלוני' מדין עבד כנעני, 'תן מנה לפלוני ואקדש אני לו' מדין שניהם.
- טו. להחזה אמינא, מקודשת בכל אדם ע"י קנין אגב. למפנא, בסתם אדם אינה מקודשת דדוקא נסכים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות אבל לא להיפך, ובאדם חשוב מקודשת דבהיא הנאה דקא מקבל מתנה מינה גמרה ומקניא ליה נפשה.
- טז. התקדשי לי לחצי מקודשת, דגברא הוי לבי תרי, אבל חצי מקודשת לי אינה מקודשת דאיתתא לא הוי לבי תרי, ואין הקדושה מתפשט בכלה [וכמו בקרבן] הואיל ואיכא דעת אחרת המעכבת בדבר.
- יז. יש אומרים דהוי כולה עולה דקדושה מתפשט בכלה [והואיל וליכא דעת אחרת], ויש אומרים דלא הוי כולה עולה כיון שהקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו.
- יח. קדושה ואינה קריבה [ותמכר ויקריב אחרת בדמיה], ושמע מינה תלת: א. בעלי חיים נדחים לעולם ולאפוקי ממ"ד דדוקא שחוטין נדחים אבל בע"ח שנדהו חוזרים ונראין, ב. דהוי מעיקרא הוי דהוי [ולאפוקי ממ"ד אין דיהוי אלא בנראה ונדחה], ג. יש דיהוי בדמים [ולא אמרינן אין דיהוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב].
- יט. שמוא דוקא 'חציך בחצי פרוטה וחציך בחצי פרוטה' מונה והולך דהא חצי פרוטה לאו בר תפיסה הוא, אבל 'חציך בפרוטה וחציך בפרוטה' פסקה למילתיה [ולא מונה והולך] דטעה לומר שמקדשין לחצאין.
- כ. שמוא דוקא 'חציך בפרוטה וחציך בפרוטה' לא פסקה למילתיה דכל ביומיה מונה והלך, מה שאין כן בחציך בפרוטה היום וחציך בפרוטה למחר פסקה למילתיה.
- כא. הכא ודאי בחד זימנא קאמר לה ומקודשת, או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאין [והיא דליכא למימר מונה והולך, כגון הכא שאמר הכל בדיבור אחד ולא שייך מונה והולך אלא באומר שני דבורים בזה אחר זה].
- כב. בתר נותן ומקבל אזלינן והאיכא ממונא.
- כג. מוי אמרינן בתך בחצי פרוטה ופרתך בחצי פרוטה ואינה מקודשת, או דלמא בתך בפרוטה ופרתך במשיכה ומקודשת.
- כד. אמר חמשיין ולא שווי חמשיין: לכולי עלמא אינה מקודשת דהא לא שווי. אמר חמשיין ושווי חמשיין: לרבה לא צריכי שומא ומקודשת דהא שווי חמשיין, לרב יוסף אינה מקודשת דאיתתא לא בקיאה בשומא ולא סמכה דעתה. אמר לה בכל דהו: ללישנא קמא כו"ע מודי שמקודשת, ללישנא בתרא פליגי; לרבה מקודשת דסמכה דעתה, לרב יוסף אינה מקודשת דבעינן שוה כסף דקייץ כמו כסף.
- כה. לרב יוסף מייירי דאית בהו שוה פרוטה ואינו קונה דמייירי בדלא קייצי. לרבה; למ"ד פירות עבדי חליפין יש לפרש בתורת כסף הוא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים דהיינו חליפין, ולמ"ד פירות לא עבדי חליפין יש לפרש דמייירי בדלית בהו שוה פרוטה וקמ"ל דאפילו בתבואה וכלים דמקרבא הנאתיהו אינו נקנה אלא בשוה פרוטה.

גליץ קנין תורה

כו. לרב יוסף מיירי בדשוי המושה סלעים, ואפילו הכי ברישא אין בנו פדוי כיון דלא קייצי וליכא סמיכת דעת. לרבה מיירי בדלא שוי, ואפילו הכי בסיפא בנו פדוי דכהן קביל עילויה.

כז. התקדשי לי במנה ונתן לה דינר לכו"ע מקודשת, דכמאן דאמר לה על מנת דמיו וכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמיו. היה מונה והולך ונמצא מנה חסר דינר, ללישנא קמא מקודשת וכמו בנתן לה דינר, לרב אשי אינה מקודשת דמונה והולך שאני דדעתה אכוליה.

כח. נמצא מנה חסר דינר, שניהם יכולין לחזור עד שישלים דינר האחרון, דמנה זו שאני דדעתה אכוליה. נמצא בהן דינר של נהושת, אי ידעה ביה הא סברה וקבלה, אבל אי לא ידעה ביה כגון דיהביה ניהליה בלייא או דאשתכח ביני זוזי אינה מקודשת עד שישלים. נמצא בהן דינר רע, אי דלא נפיק היינו דינר של נהושת, ואי דנפיק על ידי הדחק מקודשת אלא שיחליף.

כט. אמר לה התקדשי לי במנה והניה לה משכון עליה אינה מקודשת דמנה אין כאן ומשכון אין כאן, אבל אם קדשה כמשכון של אחרים מקודשת דבעל חוב קונה משכון.

ל. אינה מקודשת.

לא. 'תנם' לאבא או לאביך או לפלוני אינה מקודשת, אבל 'על מנת שיקבלם לי' בכלהו מקודשת.

לב. סלע שלה מקודשת, סלע שאינו שלה אינה מקודשת, סלע של שניהם מסיק בתיקו.

לג. בכלב שלה מקודשת, בכלב שאינו שלה אינה מקודשת, ואם היה כלב רץ אחריה מסיק בתיקו ומו אמרינן בההוא הנאה דקא מצלה נפשה מיניה גמרה ומקניא ליה נפשה, או דלמא מצי אמרה ליה מדאורייתא חיובי מהייבת לאצולן.

לד. אינה מקודשת, דאמרה ליה כי היכי דמהייבנא ביה אנא הכי מהייבת ביה את.

לה. הבה מיהבה (וכן אשקוי אשקין או שדי מישדא) לאו כלום הוא ואינה מקודשת. הב (אשקו ושדו) פליגי, לרבינא מקודשת ולרב סמא בר רקתא אינה מקודשת, והלכתא אינה מקודשת.

לו. במכר המוכר כותב ללוקה, ובקידושין הלוקח (דהיינו הבעל) כותב להמוכר (דהיינו האשה שמקנה עצמה לו). ובגמרא ב' מעמים: א. הלכה למשה מסיני, ב. בזבני תלה רחמנא במוכר דכתיב וקח את ספר המקנה, משא"כ בקידושין תלה בבעל דכתיב כי יקח איש אשה.

לז. בנערה צריך לכתוב בתך מקודשת לי בתך מאורסת לי בתך לי לאינתו, ומוסרה לאביה, או לעצמה אם היא מודעת אביה. בנערות צריך לכתוב הרי את מקודשת לי הרי את לי לאינתו הרי את מאורסת לי, ומוסרה לעצמה, או לאביה אם אמרה לו לקבל.

לח. מו אמרינן הויות ליציאות מקשינן מה יציאה בעינן לשמה אף הויה בעינן לשמה, או דלמא הויות להדדי מקשינן מה הויה דכסף לא בעינן לשמה אף הויה דשטר לא בעינן לשמה. ולדינא הויה ליציאה מקשינן דכתיב ויצאה והיתה.

לט. מהלוקת; יש אומרים (רבא ורבינא) מקודשת, דכתיב ויצאה והיתה ומקיש הויה ליציאה, מה יציאה לשמה ושלא מדעתה אף הויה לשמה ושלא מדעתה, ויש אומרים (רב פפא ורב שרביא) אינה מקודשת, מה יציאה בעינן דעת מקנה אף הויה בעינן דעת מקנה.

מ. לרבי מדכתיב ובעלה, לר' יוחנן מדכתיב בעולת בעל.

מא. דקדשה בשטר, דשטר ודאי קונה לחוד הואיל וגומר ומוציא גומר ומכנים.

מב. לרבנן דינה כבתולה לכל דבר, לרבי דינה כבעולה לענין קטלא וכבתולה לענין קנס.

מג. א. דאשה נקנית בביאה. ב. שאין אמה העבריה נקנית בביאה, ודריש מדהוי מצי למיכתב 'זבעל' וכתב 'זבעלה'. ג. דקידושין שאינן מסורין לביאה לא הו קידושין, ודריש מדהוי מצי למיכתב 'או בעלה' וכתב 'זבעלה'.

